

radt fenn a mai, gyökeresen megváltozott körülmények között. Nem egy fiatal alkotó tiltakozott személyének művésszé, alkotói munkájának művészetté való kikiáltása ellen. Mások viszont a művészeti tevékenységet magával az étellel, a mindennapi tevékenységgel és viselkedéssel egyenlítették ki. Azt hiszem, nem tévedek, ha az új művészeti gyakorlatot végül is az étellel azonosítható magatartási formaként határozom meg.

SZOMBATHY Bálint

Z E N E

EGY SIKERKONCERT

A PRO MUSICA SZABADKAI ÉS BELGRÁDI HANGVERSENYE

Szinte közhelyként hat megállapítani, hogy Szabadka bővelkedik zenei eseményekben, annyian és olyan sokszor leírták már — és legtöbbször igazuk is volt. Mert nem fulladt el a dal, a muzsika azóta, hogy — több mint 110 évvel ezelőtt — zeneiskola alapítását határozták el a régenvolt városatyák. Akkor, 1968-ban indult el Szabadka a zenei városiasodás, a muzsika határokat nem ismerő világa felé. Azóta, ami a zenével kapcsolatosan Szabadkán történik, valamilyen formában összefüggésbe hozható a zeneiskolával: vagy belőle nőtt ki, vagy más vonatkozásban kapcsolódik hozzá.

Ebben az idényben ünnepelte tízéves jubileumát a város legkiválóbb zenei együttese, a Pro Musica Kamarakórus. A zeneiskola centenáriumára alakították — alkalmi társulásként — az iskola egykori tanulói (azóta pedagógusok, hivatásos muzsikusok), akkori tanárai, növendékei.

Az ünnep elmúltával azután — az együtt töltött órák, napok szép emlékével gazdagabban — ki-ki visszatért mindennapi munkájához. Azaz nem mindannyian: egy kis csoport számára ez az alkalmi kórus új távlatokat nyitott, felébresztette a talán szunnyadó, talán tudatos, de meg nem fogalmazott éneklési kedvet.

Annak ellenére, hogy a kórus Égető Gabriella irányításával — aki a megalakítás óta áll az együttes élén — a kórusirodalom minden korszakát végigénekelte, a közelmúlt, sőt korunk zeneszerzőinek alkotásaiból is szakított egy-egy csokorra valót, a csúcsra (legalábbis eddigi művészi produkcióinak csúcsára) a barokk zene nagyjai: Bach, Vivaldi, Buxtehude alkotásai révén jutott.

Az elmúlt négy év néhány nagyszerű hangversenye (Bach h-moll miséjének és Máté-passiójának néhány tétele, majd a Magnificat, közben az

emlékezetes Vivaldi-est), melyekben a belgrádi Pro Musica Kamarazenekar és Djura Jakšić karmester volt a szabadkaiak partnere, mintegy előtanulmánya volt annak a nagy hatású barokkzenei estnek, amely — Szabadkán éppúgy, mint Belgrádban — a hangversenyévad egyik kiemelkedő eseményévé vált.

A szabadkai bemutatót ritkán tapasztalt érdeklődés előzte meg — téma volt a városban. És ez az érdeklődés egyaránt szólt a műsornak, a Szakarnak. (Útóbbinak ez a hangverseny volt a tűzkeresztsége.) Így történetesen jól ismert szólistáknak és az együtteseknek: a kórusnak és a zenekarnak, ami a komolyzenei rendezvényeken csak elvétve fordul elő, hogy a művelődési otthon díszterme szűknek bizonyult — az érdeklődők jó része az előcsarnokból hallgathatta csak a hangversenyt.

Dietrich Buxtehude, a korai barokk stílus mesterének Befiehl dem Engel című kantátája vezette be a műsort. A lübecki organista-karmesternek, kinek művészete termékenyítően hatott a későbbiekre — köztük Johann Sebastian Bachra is —, ezen a művén, mint vokális művein általában, itáliai mintaképek hatása érezhető. A hármastagolású kantáta mértéktartó egyszerűsége a két gyors rész által közrefogott lassú közép-részben lírai közvetlenségben nyilvánult meg, a zárórész mozgalmas, fel szabadult szárnyalása pedig a barokk zene későbbi nagy alkotásainak ígéretét hordozta magában. A kórus kiegyensúlyozott, finoman árnyalt éneklése, a zenekar kellemesen lágy hangzása, a minden belemagyarázás tudatos elkerülése Égető Gabriella karnagy kiváló stílusérzékét dicséri.

Vivaldi Magnificatját, mely a három év előtti belgrádi—szabadkai produkció felújítása, a két kiváló szólista, Irina Arsinin és Aleksandra Ivanović, ragyogó áriái, a kórus széles dinamikai skálája, mely a lehető finoman hangzó pianissimókban éppen olyan kifejező tudott lenni, mint a szélesen zengő fortékban, és a zenekar kissé rezerváltabb játéka jellemezte.

Ha lehet ezt mondani, felcsigázott érdeklődéssel várta a közönség a hangverseny második részében Johann Sebastian Bach g-moll miséjét — a mű jugoszláviai ősbemutatóját.

Bach vokális templomi műveinek főbb jellemzői — a bibliai vagy evangéliumi szövegre írt nagy nyitókórus, amit szövegileg lazán kapcsolódó áriák követnek, befejezésül ismét kóruszámokkal, a g-moll misében is jelen vannak. Ebben a misében azonban hiába keressük a „fenséges” h-moll mise pompáját: sokkal mértéktartóbban kell megoldani karmesternek, szólistáknak, együttesnek a feladatot, nehogy harsánnyá váljon az eredendő puritán egyszerűségű mű megszólaltatása. És éppen azzal, hogy elsősorban a szólisták, Németh Rudolf, Aleksandra Ivanović és Molnár Gábor, de ugyanígy a kórus is, minden felesleges külső gesztus nélkül törekedtek a karnagy koncepció megvalósítására, tárulhatott fel a mű minden rejtett szépsége.

Egy héttel a szabadkai bemutató után, amikor a premier feszültsége

valamelyest felengedett, a belgrádi Nemzeti Múzeum sajátos légkörű oszlopcsarnokában, melynek nézőtere úgyszólván az utolsó helyig megtelt, ismételte meg az együttes a barokk estet.

Azok a kevesek, akiknek módjukban állt mindkét hangversenyt hallani, egy tartalmában azonos, de egészségében letisztult, a bemutatónál jóval homogénebb műsort hallottak. Ha Szabadkán rendkívül jó szólistákat hallottunk, egészen kivételes kórushangzásban és a feladathoz minden tekintetben felnőtt zenekar muzsikájában gyönyörködhettünk, Belgrádban a felsorolt erényeket ismét megcsillogtató, de már *együttessé* ötvöződött kórus, szólisták és zenekar tette élménnyé az igényes, műértő közönség számára az estet. Az együttes permanensen közös hullámhosszon volt a karmesterrel, éppen ezért tudott érzékenyen reagálni minden intenciójára.

A sajátjai iránt netán elfogult szabadkai helyett azonban szóljon a semleges kívülálló: „A hangversenyidény egyik figyelemreméltó koncertje, melyet műsorválasztása és stúdiózus előkészítése tett azzá, a szabadkai Pro Musica Kamarakórus és a Kamarazenekar belgrádi hangversenye volt. A Nemzeti Múzeumban rendezett hangverseny a kórus művészi értékének újabb és — elmondható — minden eddiginél megyőzőbb megerősítése volt...” — olvashatjuk a *Politika Ekspres* június 11-i számában. És ha a kritika szerzője Mihailo Vukdragović, ez külön súlyt ad az elmondottaknak.

Még egy megjegyzés azonban ide kívánczok. A bemutatott műsorban a kórusnak és a zenekarnak közel hathónapos munkája fekszik. A szabadkai és a belgrádi hangversenyeket őszre újvidéki és esetleg még néhány ismétlés követi. Hangversenyéletünk szervezettsége (szervezetlensége?) nehézkessé teszi még az ilyen produkciók nagyobb szériáját is.

SZÖLLŐSI VAGÓ László